

Výroční zpráva ÚZSVM - 2004

Zastupování státu

Podle Zákona jedná Úřad před soudy, rozhodci nebo stálými rozhodčími soudy, správními úřady a jinými orgány; zpracovává na základě žádostí organizačních složek státu právní stanoviska, týkající se majetku; plní další úkoly stanovené Zákonem a zvláštními právními předpisy.

Základní údaje o agendách zastupování státu:

<u>Celkový počet jednání k 31.12.2004</u>	<u>7248</u>
• <u>z toho soudních řízení</u>	<u>3995</u>
◦ <u>z toho §§ 2 – 12</u>	<u>277</u>
◦ <u>z toho §§ 13a - 13d</u>	<u>14</u>
◦ <u>z toho §§ 18, 19</u>	<u>3704</u>
• <u>z toho správních řízení</u>	<u>1346</u>
• <u>z toho dědických řízení</u>	<u>1907</u>

<u>Stanoviska dle § 13 za rok 2004</u>	<u>50</u>
--	-----------

Právní jednání

Výlučné jednání Úřadu (§ 2 až § 5 Zákona). V případech a za podmínek stanovených Zákonem vystupuje Úřad za stát výlučně v řízení před soudy, rozhodčími orgány, správními úřady a jinými orgány ve věcech týkajících se majetku státu namísto organizačních složek státu příslušných s tímto majetkem hospodařit.

Dohodnuté jednání (§ 6 až § 8 Zákona). Úřad se může dohodnout s příslušnou organizační složkou státu, že bude jednat v řízení před soudem, rozhodčím orgánem, správním úřadem nebo jiným orgánem ve věci týkající se majetku namísto této organizační složky.

Vedlejší účastenství (§ 9 až § 10 Zákona). Úřad může v občanském soudním řízení vystupovat za stát jako vedlejšího účastníka před soudy v jakékoli věci týkající se majetku, se kterým je příslušná hospodařit státní organizace anebo ke kterému vykonává správu Pozemkový fond České republiky, má-li stát právní zájem na výsledku takového řízení.

Právní stanoviska (§ 13 Zákona)

Ve významných nebo právně složitých věcech týkajících se majetku mohou organizační složky státu, státní organizace a Pozemkový fond ČR požádat Úřad o právní stanovisko.

Kromě stanovisek podle § 13 poskytuje Úřad právní stanoviska i subjektům mimo okruh § 13, pokud je to účelné pro stát vzhledem k závažnosti a povaze věci.

Zastupování obcí (§ 13a až § 13d Zákona)

Novelou zákona o ÚZSVM, která byla Parlamentem ČR schválena v únoru 2004 a 8. 3. 2004 byla podepsána prezidentem ČR, byl ÚZSVM zplnomocněn k právní pomoci při zastupování obcí. Novela byla iniciována situací některých obcí v souvislosti s majetkovými nároky Františka

Oldřicha Kinského, který žádá ČR o navrácení majetku v odhadované hodnotě několik miliard korun.

ÚZSVM může poskytovat obcím na základě písemné dohody bezplatně právní pomoc spočívající v zastupování obcí v řízení před soudem, ve kterém je proti obci uplatněn nárok na určení vlastnického práva k nemovitosti. V těchto řízeních může ÚZSVM vystupovat ze svého podnětu jako vedlejší účastník obce, pokud má stát zájem na výsledku takového řízení.

Právní jednání z titulu hospodaření s majetkem státu (§ 18 až § 19 Zákona)

Úřad jedná před soudy, správními orgány a jinými orgány nejen namísto jiných organizačních složek státu, ale i z titulu Úřadu jakožto organizační složky státu příslušné hospodařit s majetkem státu dle ZMS.

Hospodaření s majetkem

Nabývání majetku

Úřad má příslušnost hospodaření s majetkem České republiky, který nabývá průběžně (podle ZMS a Zákona), dále s majetkem převzatým po okresních úřadech v souvislosti s jejich zrušením (podle zákona č. 320/2002 Sb.), s majetkem, který na Úřad přešel v roce 2004 na základě usnesení Vlády ČR č. 56 ze dne 13. ledna 2003 a s majetkem, který na Úřad přešel ke dni 1. 1. 2005 podle zákona č. 485/2004 Sb.

Nabývání majetku ze zákona č. 219/2000 Sb. resp. zákona č. 201/2002 Sb

Tato agenda přešla z okresních úřadů a z ministerstva financí (dále jen "MF") na Úřad dnem jeho vzniku. Jde o majetek v operativní evidenci nabývaný podle §§ 10, 11 ZMS, tedy majetek, který připadl ve prospěch státu z rozhodnutí soudu, a to buď o propadnutí věci nebo tzv. odúmrť (tj. nabývání majetku státem podle § 462 Občanského zákoníku), přímá dědictví věnovaná státu, a dále ujmout se majetku opuštěného nebo nalezeného nebo majetku státu, u kterého je zjištěno, že s ním žádná organizační složka státu nehospodaří.

U případů pozůstalosti přechází do roku následujícího po roce, kdy byl spis založen, přibližně 90 % spisů, neboť dědické řízení je jen výjimečně uzavřeno v tomtéž roce, kdy bylo zahájeno. Teprve po jeho ukončení dochází k realizaci majetku.

Zřejmě nejrozsáhlejší agendou v oblasti operativní evidence je problematika majetku bez vlastníka. Jedná se zejména o nemovitosti po organizacích, které byly zrušeny a některé nemovitosti nebyly převedeny a zůstaly v katastru nemovitostí zapsány na původní subjekty. Jde o průběžnou agendu šetření majetku nezapsaného na listu vlastnictví (LV), jejímž výsledkem po celé řadě zjišťovacích a právních úkonů je zápis majetku státu v katastru nemovitostí. V této oblasti lze předpokládat v budoucím období značný nárůst, neboť na Úřad se obrací řada fyzických a právnických osob a zástupců měst a obcí se žádostmi o vyřešení vlastnictví nemovitého majetku vedeného na listech vlastnictví s právem hospodaření vyznačeným pro neexistující státní organizace a dále o majetek vedený na některých LV č. 1 a 2. Jedná se o nemovitý majetek státu, u kterého je doposud na LV vedeno právo hospodaření ve prospěch okresních úřadů či národních výborů. Je třeba prošetřovat, zda tento majetek zůstal ve vlastnictví státu nebo přešel podle zákona č. 172/1991 Sb. na obec.

Další skupinu majetku tvoří majetek, který byl určen do privatizace podle zákona č. 92/1991 Sb.

Agenda majetku v operativní evidenci je s ohledem na skutečnost, že stát v tomto případě průběžně získává stále nový, další majetek, agendou trvalou. Ročně přibývá kolem 1.800 případů majetku převzatého v rámci dědického řízení, 2.200 případů majetku převzatého z trestního řízení a přibližně stejný počet z ostatních právních titulů nabytí.

Majetek nabytý zákonem č. 320/2002 Sb. (majetek po okresních úřadech)

Zákonem č. 320/2002 Sb. byl na Úřad převeden majetek v účetnictví, se kterým hospodařily okresní úřady (dále jen OkÚ) podle § 9 ZMS a nebyl převeden na obce nebo kraje. Majetek a závazky evidované OkÚ v rozvaze k 31. 12. 2002 byly převzaty do účetnictví Úřadu k datu 1. 1. 2003 jako obraty běžného roku v plném rozsahu.

Majetek nabytý dle usnesení vlády ČR č. 56/2003

V roce 2004 (od 1. 5. 2004 do konce roku) v souvislosti se vstupem ČR do Evropské unie a na základě usnesení vlády ČR převzal ÚZSVM 63 silniční hraniční přechody, s nimiž dosud hospodařily orgány celní správy.

V souvislosti s tímto převzetím získal ÚZSVM příslušnost hospodaření k pozemkům, stavbám a movitým věcem na hraničních přechodech, které se nacházejí v působnosti Územních pracovišť Brno, Plzeň, Ostrava, Hradec Králové, České Budějovice a Ústí nad Labem. ÚZSVM tak převzal do své správy majetek, jehož celková hodnota činí více než 3,5 miliardy korun.

Kromě Služby cizinecké a pohraniční policie působící i nadále na hraničních přechodech budou na některých hraničních přechodech umístěny také kontrolní orgány sousedních států. Vzhledem ke stavu objektů musel ÚZSVM počítat i s ekologickou zátěží některých nemovitostí. V první fázi stanovila vlastní ekologická studie ÚZSVM ekologická rizika čističek, kanalizací a pitné vody u 12 hraničních přechodů. Výsledkem této studie je nutnost okamžité investice 8 milionů korun pro různé druhy sanačních prací v prvním pololetí roku 2005 a 4,5 milionu na stejné období vynaložených ze strany státu na akutní rekonstrukci několika čističek vod. Ekologická studie také ukázala nutnost zadání ekologického auditu všech hraničních přechodů. V současné době je zpracovávána strategie nakládání s majetkem na hraničních přechodech. Česká republika stále není součástí tzv. Schengenského prostoru a také tato skutečnost bude v souvislosti s realizací majetku zvažována. Nyní využívá části 47 z celkových 63 přechodů Policie ČR.

Další majetek

Další majetek Úřad nabyt ze zákona č. 485/2004 Sb., podle kterého se dnem 1. 1. 2005 Úřadu převádí příslušnost hospodařit s pozemky nacházejícími se v současně zastavěných částech obcí ve zvláště chráněných územích, s nimiž ke dni 31. 12. 2004 hospodařila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen AOPK). Podle kvalifikovaného odhadu AOPK se bude tento přesun týkat asi 10 - 15 tisíc pozemků o celkové rozloze přibližně 3.500 hektarů s průměrnou rozlohou stavební parcely 100 m² a pozemkové parcely 500 m², což představuje 40 - 60 % pozemků v příslušnosti hospodaření AOPK.

Nakládání s majetkem

Nakládání s majetkem představuje především převody ve prospěch jiných organizačních složek státu, kupní smlouvy a smlouvy o bezúplatném převodu ve prospěch fyzických a právnických osob,

popřípadě dočasný nájem nebo výpůjčku, a výkon veškerých povinností vlastníka při správě a údržbě majetku včetně účasti ve správních řízeních z titulu vlastnictví.

Převody majetku představují zpravidla standardní, na pracnost náročný postup podle ZMS, tedy dohledání nabývacích titulů státu, lustrace majetku (vyločení restituce, privatizace atp.), nepotřebnost majetku pro Úřad, zjištění zájmu ostatních organizačních složek státu a následně buď převod příslušnosti hospodaření, nebo častěji realizaci ve prospěch nestátních subjektů za podmínek co nejuvhodnějších pro stát nebo i bezúplatně na kraje nebo obce. Úřad sleduje objem agendy v počtech úkonů i v hodnotách majetku. Tak například v roce 2004 učinil Úřad při nakládání s majetkem téměř 75 tisíc úkonů převážně právního charakteru (uzavření převodních protokolů, zápisů, smluv, dohod, nájemních smluv, podání do katastru nemovitostí a dalších), představujících objem majetku v celkové účetní nebo zjištěné hodnotě přes 5,5 mld. Kč, z toho převody administrativních budov po okresních úřadech na jiné organizační složky státu, kraje a obce činily v účetní hodnotě asi 2 mld. Kč.

Administrativní budovy po okresních úřadech

Využití administrativních budov po okresních úřadech bylo důležitou podmínkou pro zajištění činnosti veřejné správy po 1. 1. 2003. Zásady dislokace organizačních složek státu a územních samosprávných celků, na něž byly přeneseny působnosti po zaniklých okresních úřadech, jakož i využití předmětných objektů po 1. 1. 2007 stanovilo usnesení vlády ze dne 19. června 2002 č. 663. Změny dislokace v těchto budovách či majetkové změny lze uskutečnit pouze se souhlasem vlády po předchozím projednání ve Vládní dislokační komisi.

Na základě zákona č. 320/2002 Sb. se stal Úřad příslušným hospodařit, mimo jiné, i s administrativními budovami po bývalých okresních úřadech, které v řadě případů nepotřebuje k plnění úkolů v rámci své působnosti nebo stanoveného předmětu činnosti. Počínaje druhým pololetím roku 2003 Úřad postupně připravuje materiály pro schůzi Vládní dislokační komise týkající se změny příslušnosti hospodařit na složku státu, která objekt potřebuje ke své činnosti, bezúplatného převodu na nestátní subjekt či prodeje. Cílem Úřadu je zachovat si v roce 2005 příslušnost hospodařit pouze s těmi objekty, které potřebuje ke své činnosti.

Majetek nepotřebný

Jde zejména o množství dalších nemovitostí spravovaných bývalými okresními úřady. Tento majetek je postupně nabízen (po prověření zájmu jiných organizačních složek státu podle zákona) nestátním subjektům, zpravidla veřejným výběrovým řízením, v odůvodněných případech i přímým prodejem konkrétnímu zájemci.

K nabídce realizovaného majetku je určena webová prezentace Úřadu, umístěná na stránkách www.uzsvm.cz. Od zprovoznění příslušného modulu ve 2. čtvrtletí do konce roku 2004 bylo na stránkách nabídnuto více než 400 nemovitostí. Webová on-line nabídka majetku s tak bohatou funkcí (zobrazování, třídění, vyhledávání, linky, pravidelné zasílání nových nabídek podle specifikace zájemce) je v rámci české veřejné správy zatím jedinečná.

Majetek převáděný osobám oprávněným ze zákona

Převody některých kategorií majetku byly uloženy bývalým OkÚ, resp. po jejich zániku Úřadu, podle §§ 60a a 60c ZMS (převody pozemků na bytová, výrobní a spotřební družstva) a zákonem č. 290/2002 Sb. (převody pozemků na Pozemkový fond ČR, AOPK a občanská sdružení působící v

oblasti tělovýchovy a sportu) a zákonem č. 150/2003 Sb. (převody na těžební subjekty).

Z těchto převodů se jako nejrozsáhlejší agenda jeví převody pozemků pod družstevními bytovými domy a pozemků tvořících s nimi jeden funkční celek podle § 60a ZMS.

Další kategorií majetku, jehož realizace je upravena zákonem, jsou pozemky funkčně související s objekty výrobních a spotřebních družstev (převody v režimu § 60c ZMS).

Je téměř dokončeno předávání majetku podle §§ 11, 13 a 14 zákona č. 290/2002 Sb. zahrnující převody majetku ve prospěch Pozemkového fondu ČR (zbývá realizovat 3 % případů), AOPK (zbývají 4 %) a ve prospěch občanských sdružení působících v oblasti tělovýchovy a sportu (zde zbývá realizovat 16 % žádostí s tím, že některým žádostem nebude moci být vyhověno, převážně pro přísnost zákonných podmínek vůči tělovýchovným jednotám).

Naopak v průběhu roku 2005 bude značná část pozemků, které již Úřad podle § 13 zákona č. 290/2002 Sb. předal AOPK, převáděna zpět na Úřad na základě novely tohoto zákona zákonem č. 485/2004 Sb. Jestliže Úřad dosud předal AOPK cca 1.400 pozemků, pak v důsledku novely má AOPK převést Úřadu odhadem desetinásobek tohoto počtu v předpokládané hodnotě asi 1 mld. Kč.

Rozsah agendy převodů majetku osobám oprávněným ze zákona lze ilustrovat například tím, že k 31. 12. 2004 Úřad zpracoval a uzavřel přibližně 15 tisíc převodních smluv a protokolů.

Další skupiny majetku

Pozemky v dobývacích prostorech.

Podle zákona č. 150/2003 Sb. má subjekt, kterému byl stanoven podle dosavadních právních předpisů dobývací prostor, nacházející se na pozemku ve vlastnictví státu, právo, aby s ním organizační složka státu, která s pozemkem hospodaří, uzavřela dohodu o pronájmu pozemku na dobu předpokládaného dobývání ložiska, případně mu pozemek úplatně převedla. Podmínkou převodu je včasné podání žádosti; Úřad registruje žádosti od 130 oprávněných subjektů.

Sesuvy a svahové deformace.

Jde o stavby stabilizující tzv. svahové deformace (sesuvy), zpravidla způsobené povodněmi v roce 1997, lokalizované většinou na severní Moravě.

Ekologické zátěže.

Nejvýznamnějším příkladem je halda Barré u Vinařic na Kladensku, která se rozkládá na ploše 2,2 hektarů. Jde o majetek po bývalém OkÚ Kladno, který na její sanaci vynaložil přes 17 miliónů Kč, nebylo však dosaženo konečného odstranění negativního vlivu na prostředí a obyvatelstvo.

Poslední měření vlivu na okolí bylo provedeno v roce 2002. Vzhledem k tomu, že občané přilehlých obcí hodnotí i nadále místní situaci velmi nepříznivě, Úřad zadal veřejnou zakázku na zpracování analýzy rizik, na základě které bude rozhodnuto o dalším postupu.

V říjnu 2004 Úřad provedl mapování a nyní vyhodnocuje existující ekologické závady na majetku převzatém na 63 hraničních přechodech (HP). Po prvním zevrubném posouzení se ukazuje, že na 12 HP byly zjištěny zjevné ekologické závady různého stupně nebezpečí pro životní prostředí a bude zřejmě nezbytné zpracovat i pro tyto HP analýzy rizik.

Silnice a pozemky pod komunikacemi.

Úřad se snaží sjednocovat vlastnictví pozemku a stavby pozemní komunikace, na pozemku umístěné. Pozemky pod dálnicemi a silnicemi I. třídy, s nimiž Úřad hospodaří, by tedy měly být převáděny na státní příspěvkovou organizaci Ředitelství silnic a dálnic ČR, pozemky pod komunikacemi nižších tříd by měl Úřad převádět na kraje a obce. Na každém územním pracovišti se jedná o tisíce pozemků, u kterých je třeba jednotlivě zjišťovat nabývací tituly pro stát, a v případě převodu na územní samosprávu pak získat souhlas příslušného zastupitelstva k uzavření smlouvy o převodu.

Také na řadě hraničních přechodů GŘC předalo Úřadu silnice, parkovací plochy a odstavné pruhy, které jsou součástí areálu hraničního přechodu. Z hlediska věcné příslušnosti hospodaření bylo zahájeno jednání s Ředitelstvím silnic a dálnic ČR o předání tohoto státního majetku.

Majetek v evidenci státních nemovitých kulturních památek. Hospodaření s majetkem zařazeným v evidenci nemovitých kulturních památek, nebo který je součástí památkové rezervace resp. památkové zóny, přináší zvýšené nároky na samotnou agendu, především pak na finanční prostředky na jejich údržbu. Zde Úřad usiluje o získání finančních prostředků i v rámci příslušného vládního programu na obnovu kulturního fondu ČR. Užívání těchto objektů v mnoha případech navazuje na minulé uživatele a je málo efektivní. Špatný technický stav budov si vyžaduje náklady na odstraňování nejnaléhavějších závad i zvýšené náklady na rekonstrukce. V současné době Úřad eviduje 147 památkově chráněných objektů, ke kterým má příslušnost hospodaření. V těchto objektech se nachází v příslušnosti hospodaření Úřadu 240 pozemků a 154 budov a staveb. Při nakládání s tímto majetkem státu musí Úřad postupovat nejen podle příslušných ustanovení ZMS a jeho prováděcí vyhlášky MF č. 62/2001 Sb., ale navíc i podle § 13 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Podle těchto zákonných norem jsou příslušné památkově chráněné objekty pro Úřad majetkem nepotřebným. Úřad je nabízí ministerstvu kultury; pokud ministerstvo o příslušnou památku neprojeví zájem, nabídne ji Úřad dalším organizačním složkám státu a poté přednostně místním samosprávným celkům; teprve pak se jí snaží realizovat prodejem formou výběrového řízení. Závěrečný souhlas k převodu opět dává ministerstvo kultury formou schvalovací doložky.

Privatizace

Úřad zpracovává zakladatelské privatizační projekty v souladu s příslušným metodickým pokynem MF. Prioritním úkolem je především dokončit privatizaci zdravotnictví. Příprava privatizačního projektu zahrnuje především: určení přesné specifikace a historie majetku; jeho ocenění, vyjasnění vlastnických práv (vyločení existence restitučních nároků); zajištění aktuálních výpisů z katastru nemovitostí; doložení a posouzení všech smluv týkajících se privatizovaného majetku. Závažnou součástí zakladatelských privatizačních projektů jsou ekologické audity, které v některých případech musí zajistit a uhradit Úřad.

Při zpracovávání zakladatelských privatizačních projektů Úřad spolupracuje s ostatními orgány státní správy, zejména MF, Fondem národního majetku ČR, Ministerstvem zdravotnictví ČR, MŽP, Českou inspekcí životního prostředí, Pozemkovým fondem ČR, Magistrátem hl. m. Prahy a dalšími orgány místní samosprávy a státní správy.

Přednostně jsou zpracovávány privatizační projekty na bezúplatný převod majetku na Hlavní město Prahu, města a obce, a to zejména z těchto důvodů:

- v zařízeních je zajišťována nezastupitelná zdravotní péče;
- je třeba dořešit majetkové vztahy;

- objekty jsou ve špatném technickém stavu;
- zakladatelem subjektu poskytujícího zdravotnickou péči je obec, město nebo městská část

Majetek zajištěný podle zákona č. 279/2003 Sb.

S účinností zákona č. 279/2003 od 1. ledna 2004 pověřují státní zástupci a soudci Úřad správou majetku a věcí zajištěných v přípravném trestním řízení podle §§ 47, 347 a 384 trestního řádu. Zákon ukládá Úřadu takto zajištěný majetek vést v účetnictví a inventarizovat, přestože to není majetek státu, nýbrž po dobu trestního řízení zůstává ve vlastnictví obviněných. Podle § 5 tohoto zákona dále Úřadu přísluší obecný dohled nad nakládáním s tímto majetkem.

V průběhu roku 2004 byl do správy Úřadu předán majetek zajištěný v téměř 30 závažných trestních kauzách, přičemž některá zajištění byla již zrušena. Celková hodnota majetku, zajištěného v současné době, představuje přibližně 60 mil. Kč. Předmětem zajištění se stávají především nemovitosti, pozemky, podíly na nemovitostech, osobní automobily a další cennější movité věci.

Běžné úkony se zajištěným movitým majetkem představují vyhotovení soupisů majetku, jeho transport a uskladnění způsobem odpovídajícím charakteru majetku (cenné věci, umělecké předměty, elektronika, automobily), ocenění znalcem pro účel zanesení do účetnictví, a v neposlední řadě obdobné úkony při vracení majetku v případě, že je zajištění majetku zrušeno.